YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (viides jaosto)

5 päivänä heinäkuuta 2001 *

Asiassa C-100/99,

Italian tasavalta, asiamiehenään U. Leanza, avustajanaan avvocato dello Stato D. Del Gaizo, prosessiosoite Luxemburgissa,

kantajana,

vastaan

Euroopan unionin neuvosto, asiamiehinään G. Maganza ja I. Díez Parra, prosessiosoite Luxemburgissa,

ja

Euroopan yhteisöjen komissio, asiamiehinään K.-D. Borchardt ja F. Ruggeri Laderchi, prosessiosoite Luxemburgissa,

vastaajina,

* Oikeudenkäyntikieli: italia.

jossa kantaja vaatii, että yhteisöjen tuomioistuin kumoaa

— siirtymätoimenpiteistä euron käyttöönottamiseksi yhteisessä maatalouspolitiikassa 15 päivänä joulukuuta 1998 annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 2800/98 (EYVL L 349, s. 8) ja erityisesti sen 2 ja 3 artiklan

— maatalouden euromääräisestä valuuttajärjestelmästä 15 päivänä joulukuuta 1998 annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 2799/98 (EYVL L 349, s. 1) ja erityisesti sen 4 ja 5 artiklan sekä sen liitteen, ja etenkin liitteen 1 ja 2 kohdan

— maatalouden euromääräisen valuuttajärjestelmän soveltamista koskevista yksityiskohtaisista säännöistä maatalousalalla 22 päivänä joulukuuta 1998 annetun komission asetuksen (EY) N:o 2808/98 (EYVL L 349, s. 36) ja

— euron käyttöönottamiseksi yhteisessä maatalouspolitiikassa annettujen siirtymätoimenpiteiden soveltamista koskevista yksityiskohtaisista säännöistä 22 päivänä joulukuuta 1998 annetun komission asetuksen (EY) N:o 2813/98 (EYVL L 349, s. 48),

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN (viides jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja A. La Pergola sekä tuomarit M. Wathelet, D. A. O. Edward, P. Jann (esittelevä tuomari) ja L. Sevón,

julkisasiamies: F. G. Jacobs,
kirjaaja: johtava hallintovirkamies H. A. Rühl,

ottaen huomioon suullista käsittelyä varten laaditun kertomuksen,

kuultuaan Italian tasavallan, asiamiehenään D. Del Gaizo, neuvoston, asiamiehenään F. Ruggeri Laderchi, ja komission, asiamiehenään L. Visaggio, 18.1.2001 pidetyssä istunnossa esittämät suulliset huomautukset,

kuultuaan julkisasiamiehen 15.3.2001 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,

on antanut seuraavan

tuomion

1 Italian tasavalta on nostanut EY:n perustamissopimuksen 173 artiklan ensimmäisen kohdan (josta on muutettuna tullut EY 230 artiklan ensimmäinen kohta) nojalla kanteen, joka on saapunut yhteisöjen tuomioistuimeen 17.3.1999 ja jossa se vaatii, että yhteisöjen tuomioistuin kumoaa

— siirtymätoimenpiteistä euron käyttöönottamiseksi yhteisessä maatalouspolitiikassa 15 päivänä joulukuuta 1998 annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 2800/98 (EYVL L 349, s. 8) ja erityisesti sen 2 ja 3 artiklan

— maatalouden euromääräisestä valuuttajärjestelmästä 15 päivänä joulukuuta 1998 annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 2799/98 (EYVL L 349, s. 1) ja erityisesti sen 4 ja 5 artiklan sekä sen liitteen, ja etenkin liitteen 1 ja 2 kohdan

— maatalouden euromääräisen valuuttajärjestelmän soveltamista koskevista yksityiskohtaisista säännöistä maatalousalalla 22 päivänä joulukuuta 1998 annetun komission asetuksen (EY) N:o 2808/98 (EYVL L 349, s. 36) ja

— euron käyttöönottamiseksi yhteisessä maatalouspolitiikassa annettujen siirtymätoimenpiteiden soveltamista koskevista yksityiskohtaisista säännöistä 22 päivänä joulukuuta 1998 annetun komission asetuksen (EY) N:o 2813/98 (EYVL L 349, s. 48).

Asiaa koskevat oikeussäännöt

2 Yhteisön maatalouden valuuttajärjestelmän tarkoituksena on vähentää valuuttakurssien vaihtelun vaikutusta yhteisön viljelijöille tietyn valuutan maksettavien, mutta yhteisön maatalouspolitiikkaa koskevissa säädöksissä muuna valuuttana tai laskentayksikkönä ilmaistujen tukien arvoon.

3 Ennen 1.1.1999 tapahtunutta yhtenäisvaluutta euron käyttöönottoa Euroopan unionin yhdessätoista jäsenvaltiossa yhteisön maatalouden valuuttajärjestelmä perustui pääasiallisesti seuraaviin neljään asetukseen:

— yhteisessä maatalouspolitiikassa sovellettavista muuntokursseista ja laskentayksiköstä 28 päivänä joulukuuta 1992 annettu neuvoston asetus (ETY) N:o 3813/92 (EYVL L 387, s. 1), sellaisena kuin se on viimeksi muutettuna 23.1.1995 annetulla neuvoston asetuksella N:o 150/95 (EYVL L 22, s. 1)

— tiettyjä valuuttoja koskevaan muuntokurssien alenemiseen liittyvistä hyvityksistä 29 päivänä kesäkuuta 1995 annettu neuvoston asetus (EY) N:o 1527/95 (EYVL L 148, s. 1)

— maatalouden muuntokurssien huomattavaan alenemiseen liittyvistä hyvityksistä ennen 1 päivää heinäkuuta 1996 18 päivänä joulukuuta 1995 annettu neuvoston asetus (EY) N:o 2990/95 (EYVL L 312, s. 7), sellaisena kuin se on muutettuna 23.7.1996 annetulla neuvoston asetuksella N:o 1451/96 (EYVL L 187, s. 1)

— maataloustuloihin vaikuttavaa merkittävää arvon alenemista koskevien toimenpiteiden ja hyvitysten määrittämisestä 22 päivänä huhtikuuta 1997 annettu neuvoston asetus (EY) N:o 724/97 (EYVL L 108, s. 9), sellaisena kuin se on muutettuna 20.4.1998 annetulla neuvoston asetuksella N:o 942/98 (EYVL L 132, s. 1).

4 Euron käyttöönoton jälkeen maatalouden valuuttajärjestelmä menetti merkityksensä niiden jäsenvaltioiden osalta, jotka ottivat tämän valuutan käyttöön perustamissopimuksen mukaisesti (jäljempänä osallistuvat jäsenvaltiot). Niiden jäsenvaltioiden osalta, jotka eivät perustamissopimuksen mukaisesti ottaneet käyttöön euroa (jäljempänä ulkopuoliset jäsenvaltiot), yhteisön lainsäätäjä on päättänyt poistaa erityiset maatalouden muuntokurssit ja ottaa käyttöön uuden, eri periaatteisiin perustuvan maatalouden valuuttajärjestelmän.

5 Tämän mukaisesti asetuksen N:o 2799/98 2 artiklan 1 ja 2 kohdassa todetaan seuraavaa:

"1. Yhteisen maatalouspolitiikan oikeudellisissa välineissä vahvistetut hinnat ja määrät ilmaistaan euroina.

2. Osallistuvissa jäsenvaltioissa ne myönnetään tai peritään euroina. Muissa jäsenvaltioissa ne muunnetaan valuuttakurssin avulla niiden kansalliseksi valuutaksi ja myönnetään tai peritään kansallisena valuuttana, sanotun kuitenkaan rajoittamatta 8 artiklan soveltamista."

6 Saman asetuksen 1 artiklan f alakohdassa on seuraava määritelmä:

"Tässä asetuksessa tarkoitetaan:

— —

f) 'merkittävällä revalvaatiolla': tilannetta, jossa valuuttakurssin vuosittainen keskiarvo on alhaisempi kuin kolmen edeltävän vuoden aikana sovelletun valuuttakurssin alimman vuosittaisen keskiarvon ja 1 päivänä tammikuuta 1999 todetun valuuttakurssin muodostama kynnys."

7 Tämän asetuksen 4 artiklan 1—4 kohdassa säädetään seuraavaa:

"1. Muiden kuin 5 artiklassa tarkoitettujen hintojen ja määrien osalta jäsenvaltio voi myöntää maanviljelijöille tasaustukea, jos tapahtuu merkittävä revalvaatio. Tukea myönnetään kolmena peräkkäisenä 12 kuukauden eränä, ja tuen myöntäminen alkaa merkittävää revalvaatiota seuraavassa maaliskuussa.

Tasaustukea voidaan myöntää tuotantoon liittyvänä määränä ainoastaan tietyltä vahvistetulta aikaisemmalta ajanjaksolta. Sillä ei saa suosia mitään erityistä tuotannonalaa eikä sitä saa sitoa kyseistä tiettyä ajanjaksoa myöhempään tuotantoon.

2. Tasaustuen ensimmäisen erän enimmäismäärä vahvistetaan 9 artiklassa tarkoitettua menettelyä noudattaen koko kyseiselle jäsenvaltiolle siten, että kyseessä olevan revalvaation prosenttiosuus kerrotaan kiinteämääräisellä tulonmenetyksellä, joka määritetään liitteessä olevan 1—3 kohdan mukaisesti.

3. Tarvittaessa tätä ensimmäisen erän enimmäismäärää vähennetään tai se perutaan ottaen huomioon markkinoiden tilanne, joka on todettu sen vuoden aikana, jonka lopussa merkittävä revalvaatio todettiin.

4. Tukea ei myönnetä sellaiselle 2 kohdan mukaisesti lasketulle määrän osalle, joka ei ylitä 2,6 prosentin merkittävää revalvaatiota."

8 Kyseisen asetuksen 5 artiklan 1 ja 2 kohta kuuluvat seuraavasti:

"1. Jos määräytymisperusteen määräytymispäivänä sovellettava valuuttakurssi, joka koskee:

— hehtaaria tai nautayksikköä kohti määritettyä kiinteämääräistä tukea,

tai

— lampaasta tai vuohesta maksettavaa palkkiota,

tai

— rakenne- tai ympäristötukea,

on alhaisempi kuin aiemmin sovellettu kurssi, kyseinen jäsenvaltio voi myöntää maanviljelijöille tasaustukea kolmena peräkkäisenä 12 kuukauden eränä, jotka alkavat määräytymisperusteen päivänä.

Tasaustuki on myönnettävä ensimmäisessä alakohdassa tarkoitettujen tukien, palkkioiden ja määrien lisäksi.

2. Tasaustuen ensimmäisen erän enimmäismäärä vahvistetaan 9 artiklassa tarkoitetun menettelyn mukaisesti koko kyseiselle jäsenvaltiolle tämän asetuksen liitteessä olevan 4 kohdan mukaisesti. Jäsenvaltio voi kuitenkin päättää, että tukea ei myönnetä, jos määrä vastaa vähempää kuin 0,5 prosentin vähennystä."

9 Asetuksen N:o 2799/98 liitteen 1 ja 2 kohdassa todetaan seuraavaa:

"1. Asetuksen 4 artiklan 2 kohdassa tarkoitettu kiinteämääräinen tulonmenetys vastaa:

a) yhtä prosenttia:

— vilja-alan lopullisesta maataloustuotannosta, mukaan lukien riisi, sokerijuurikkaat, maito ja maitotuotteet sekä naudanliha, ja

— yhteisön säännösten nojalla vähimmäistuottajahintojen noudattamista koskevan sopimuksen puitteissa toimitettujen tuotteiden määrän arvosta aloilla, joita ei tarkoiteta ensimmäisessä luetelmakohdassa, ja

— maanviljelijöiden saamista tuista tai palkkioista, lukuun ottamatta asetuksen 5 artiklassa tarkoitettuja tukia ja palkkioita;

b) — —

2. Edellä 1 kohdan a alakohdan toisessa ja kolmannessa luetelmakohdassa tarkoitettuja määriä ei oteta huomioon, jos kyseisellä tuotealalla niiden summa on alle 0,01 prosenttia kyseisen jäsenvaltion lopullisesta maataloustuotannosta.

— —."

10 Lisäksi yhteisön lainsäätäjä on katsonut, että siirtyminen 31.12.1998 keskiyöllä vanhasta maatalouden muuntokurssien järjestelmästä euroon ja toisaalta uuteen maatalouden valuuttajärjestelmään saattaa aiheuttaa maataloustuloon samanlaisia vaikutuksia kuin merkittävä revalvaatio.

11 Asetuksen N:o 2800/98 1 artiklan a alakohdassa todetaan näin ollen seuraavaa:

"Poiketen siitä, mitä asetuksessa (EY) N:o 2799/98 säädetään, tässä asetuksessa tarkoitetaan:

a) 'merkittävällä revalvaatiolla': 1 päivänä tammikuuta 1999 sovellettavan muuntokurssin alenemista, joka on absoluuttisella arvoltaan suurempi kuin

kukin tämän kurssin ja sovellettavien muuntokurssien alhaisimman tason välisistä erotuksista:

— viimeisten 12 kuukauden aikana, ja

— aikana, josta on enemmän kuin 12 kuukautta mutta enintään 24 kuukautta, sekä

— aikana, josta on enemmän kuin 24 kuukautta mutta enintään 36 kuukautta.

Toista luetelmakohtaa koskevat erot otetaan huomioon 2/3:n ja kolmatta luetelmakohtaa koskevat 1/3:n arvosta."

12 Asetuksen N:o 2800/98 2 artiklassa säädetään seuraavaa:

"Kun jossakin jäsenvaltiossa muuntokurssi, jolla euro muunnetaan kansalliseksi valuuttayksiköksi, tai 1 päivän tammikuuta 1999 mukainen vaihtokurssi, jolla euro vaihdetaan kansalliseksi valuutaksi, revalvoituu merkittävästi suhteessa

31 päivänä joulukuuta 1998 voimassa olevaan maatalouden muuntokurssiin, mainittuun merkittävään revalvaatioon sovelletaan asetuksen (EY) N:o 2799/98 4 ja 6 artiklaa, ja merkittävän revalvaation prosenttiosuus on tällöin 1 artiklan b alakohdassa tarkoitettu prosenttiosuus.

Asetuksen (EY) N:o 2799/98 4 artiklan 2 kohdan mukaisesti vahvistettua enimmäismäärää kuitenkin tarvittaessa vähennetään tai se peruutetaan sen perusteella, miten vuoden 1999 ensimmäisten yhdeksän kuukauden todettujen valuuttakurssien kehittyminen vaikuttaa tuloihin."

13 Asetuksen N:o 2800/98 3 artiklan 1 kohta kuuluu seuraavasti:

"Jos muuntokurssi, jolla euro muunnetaan kansalliseksi rahayksiköksi, tai vaihtokurssi, jota määräytymisperusteena pidettävänä päivänä vuonna 1999 sovelletaan:

— hehtaaria tai nautayksikköä kohti määritettyyn kiinteämääräiseen tukeen, tai

— lampaasta tai vuohesta maksettavaan palkkioon, tai

— rakenne- tai ympäristötukeen,

on alhaisempi kuin aiemmin sovellettu kurssi, myönnetään tasaustukea.

Tuki lasketaan asetuksen (EY) N:o 2799/98 5 artiklan mukaisesti.

Poiketen siitä, mitä kyseisen asetuksen 6 artiklan 1 kohdan toisessa luetelmakohdassa säädetään, yhteisön osuus on ensimmäisenä vuonna 100 prosenttia."

14 Asetukset N:o 2799/98 ja N:o 2800/98 on pantu täytäntöön asetuksilla N:o 2808/98 ja N:o 2813/98.

Kanne ja oikeudenkäyntimenettely yhteisöjen tuomioistuimessa

15 Italian tasavalta vaatii, että yhteisöjen tuomioistuin kumoaa asetukset ja erityisesti tämän tuomion 1 kohdassa mainitut säännökset sekä velvoittaa neuvoston ja komission korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

16 Se esittää kolme kanneperustetta kanteensa tueksi. Ensinnäkin se väittää, että samojen edellytysten asettaminen tasaustukien myöntämiselle yhtäältä muuntokurssin, jolla euro muunnetaan osallistuvan jäsenvaltion kansalliseksi valuuttayksiköksi, ja toisaalta vaihtokurssin, jolla euro vaihdetaan ulkopuolisen jäsenvaltion kansallisen valuutaksi, revalvoituessa merkittävästi suhteessa 31.12.1998 voimassa olleeseen maatalouden muuntokurssiin, oli lainvastaista. Toiseksi kantaja huomauttaa, että kiinteämääräisen tulonmenetyksen laskentatavat asetuksen N:o 2799/98 4 artiklan 2 kohdassa ja sen liitteessä ovat kohtuuttoman epäedullisia tietyille tuotteille. Kolmanneksi kantaja katsoo, että

erilaisten marginaalien asettaminen interventiotoimenpiteille ja tiettyihin suoriin tukiin liittyville määrille, joita tarkoitetaan asetuksen N:o 2799/98 5 artiklassa ja asetuksen N:o 2800/98 3 artiklassa, on perusteettomasti johtanut epäyhdenvertaiseen kohteluun. Lisäksi kantajan mukaan asetusten N:o 2799/98 ja N:o 2800/98 lainvastaisuudesta seuraa myös asetusten N:o 2808/98 ja N:o 2813/98 lainvastaisuus.

17 Neuvosto ja komissio vaativat, että yhteisöjen tuomioistuin hylkää kanteen perusteettomana ja velvoittaa kantajan korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

18 Komissio katsoo lisäksi, että kanne on jätettävä tutkimatta niiltä osin kuin se koskee asetuksia N:o 2808/98 ja N:o 2813/98.

19 Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistynyt kuningaskunta on yhteisöjen tuomioistuimeen 13.9.1999 toimittamallaan väliintulohakemuksella pyytänyt lupaa saada osallistua oikeudenkäyntiin tukeakseen neuvoston ja komission vaatimuksia.

20 Yhdistynyt kuningaskunta on hyväksytty väliintulijaksi käsiteltävässä asiassa yhteisöjen tuomioistuimen presidentin 11.10.1999 antamalla määräyksellä.

21 Yhdistynyt kuningaskunta on peruuttanut väliintulonsa yhteisöjen tuomioistuimeen 25.1.1999 saapuneella kirjeellään.

22 Yhdistyneen kuningaskunnan väliintulo asiassa poistettiin rekisteristä yhteisöjen tuomioistuimen presidentin 13.3.2000 antamalla määräyksellä.

Neuvoston asetukset N:o 2799/98 ja N:o 2800/98

Ensimmäinen kanneperuste

Asianosaisten väitteet ja niiden perustelut

23 Italian hallitus väittää, että viittaus, joka asetuksen N:o 2800/98 2 artiklassa on tehty asetuksen N:o 2799/98 4 artiklaan ja jonka perusteella osallistuviin ja ulkopuolisiin jäsenvaltioihin sovelletaan samaa kieltoa — eli kieltoa myöntää tasaustukia muiden kuin asetuksen N:o 2799/98 5 artiklassa tarkoitettujen hintojen ja määrien osalta, jos merkittävä revalvaatio ei ylitä 2,6:ta prosenttia — on EY:n perustamissopimuksen 39 artiklan (josta on tullut EY 33 artikla) ja 40 artiklan (josta on muutettuna tullut EY 34 artikla) sekä suhteellisuusperiaatteen vastainen.

24 Ulkopuolisten jäsenvaltioiden valuuttojen osalta se, ettei merkittävä revalvaatio anna oikeutta tasaustukeen kuin siltä osin kuin se ylittää 2,6 prosentin marginaalin, näyttää oikeutetulta, kun otetaan huomioon valuuttakurssien tulevan kehityksen epävarmuus. Sitä vastoin osallistuvien jäsenvaltioiden valuuttojen

osalta valuuttakurssien vaihtelu aiheuttaisi 1.1.1999 alkaen yhteisön hintojen ja määrien tosiasiallisen muutoksen mutta ei niiden nimellistä muutosta. Yhtenäisvaluuttaan siirryttäessä todettu tulonmenetys ei voi enää riippua valuuttakurssien kehityksestä, jota tapahtuu vain suhteessa Yhdysvaltojen dollariin. Mainitun 2,6 prosentin marginaalin soveltaminen ei siten näyttäisi oikeutetulta, koska se kaventaisi entisestään merkittävän revalvaation tunnusmerkkien täyttymisvaatimuksen rajoittamia soveltamismahdollisuuksia. Kantaja tukee tätä väitettään viittaamalla euron valuuttakurssissa suhteessa dollariin tapahtuneeseen kehitykseen.

25 Italian hallitus lisää, että edellä mainittu 2,6 prosentin marginaali otettiin käyttöön asetuksen N:o 724/97 muuttamisesta annetulla asetuksella N:o 942/98. Tätä marginaalia koskeneet säännöt erottivat pohjimmiltaan aikaisemmin voimassa olleet järjestelmät toisistaan. Sen tarkoituksena oli suojautua euron käyttöönottoon valmistauduttaessa valuuttakeinottelun haitallisilta vaikutuksilta, joiden tasapainottamiseksi ei enää myöhemmin olisi ollut välineitä.

26 Kantajan mukaan euroon siirtymisen yhteydessä ei olisi ollut tarpeen ottaa käyttöön tasaustukien pienentämismekanismeja osallistuvien jäsenvaltioiden osalta. Vuoden 1998 ensimmäisen puoliskon aikana voimassa ollut lainsäädäntö, joka ei sisältänyt 2,6 prosentin marginaalia, olisi voitu ottaa uudelleen käyttöön. Joka tapauksessa yhteisön lainsäätäjä olisi voinut säätää osallistuvia jäsenvaltioita varten alhaisemman vähennysprosentin kuin ulkopuolisia jäsenvaltioita varten.

27 Lisäksi asetuksilla N:o 2799/98 ja N:o 800/98 käyttöön otetulla mekanismilla oli epäedullinen vaikutus osallistuville jäsenvaltioille, koska se esti niitä hyötymästä tasaustuista, joita olisi voitu maksaa euron käyttöönottoa edeltävien vuosien aikana tapahtuneiden merkittävien revalvaatioiden perusteella.

28 Neuvosto korostaa, että tasaustukien osalta on aluksi määritettävä, onko jäsenvaltion valuutta revalvoitunut merkittävästi vai ei. Tässä vaiheessa euron käyttöönotolla jäsenvaltiossa oli varmasti vaikutusta merkittävän revalvaation tapahtumiseen. Seuraavaksi oli sovellettava tasaustuen myöntämismahdollisuutta koskevia säännöksiä. Tässä vaiheessa osallistuvien jäsenvaltioiden ja ulkopuolisten jäsenvaltioiden välisellä erolla ei ollut enää mitään merkitystä. Tätä eroa ei näin ollen voitu käyttää tekijänä, jonka perusteella mainittuja sääntöjä olisi sovellettava eri tavoin.

29 Neuvosto ja komissio muistuttavat, että yhteisön toimielimillä on laaja harkintavalta toteuttaessaan yhteisen maatalouspolitiikan tavoitteita, että tuomioistuinvalvonta ei voi korvata tätä harkintavaltaa ja että tämä valvonta rajoittuu mahdollisiin ilmeisiin virheisiin, harkintavallan väärinkäyttöön tai harkintavallan rajojen ilmeiseen ylittämiseen. Käsiteltävässä asiassa kantaja ei ole komission mukaan näyttänyt toteen, että saman järjestelmän soveltaminen useisiin muuntokurssien merkittäviin revalvaatioihin olisi ilmeisen epäloogista. Komission mukaan kantaja ei ole myöskään näyttänyt toteen, että asetuksen N:o 2800/98 kolmannessa perustelukappaleessa tämän kysymyksen osalta esitetty perustelu olisi virheellinen.

30 Komission mukaan se, että ulkopuolisten jäsenvaltioiden valuutat jatkavat vaihteluaan suhteessa euroon, joka on osallistuvien jäsenvaltioiden valuutta, oikeuttaa maatalouden valuuttajärjestelmän säilyttämisen ainoastaan ulkopuolisten jäsenvaltioiden valuuttoja varten, mutta ei estä sitä, että sekä osallistuvien että ulkopuolisten jäsenvaltioiden osalta on tapahtunut 1.1.1999 merkittäviä revalvaatioita verrattuna yhteisen maatalouspolitiikan yhteydessä aikaisemmin käytettyyn vaihtokurssiin.

31 Komissio lisää, että 2,6 prosentin marginaalin soveltaminen on oikeutettua sillä perusteella, että hintojen vähäisillä vaihteluilla ei ole merkittävää vaikutusta

maataloustuloihin. Liiallisten korvausten riskiltä oli tarpeellista suojautua, koska tällaisten korvausten olisi katsottu olevan perusteetonta tukea ja ne olisivat aiheuttaneet kilpailun vääristymistä sisämarkkinoilla. Asetuksen N:o 942/98 viidennessä perustelukappaleessa on esitetty selvästi tämä tarkoitus rajoittaa liiallisten korvausten riskiä vähäisempien revalvaatioiden yhteydessä.

32 Komissio kiistää myös, että tämä 2,6 prosentin marginaali olisi asetettu poikkeuksellisesti keinottelijoiden euron käyttöönottoa edeltävinä kuukausina mahdollisesti aiheuttamien erityisten paineiden varalta. Markkinat olivat 3.5.1998 lähtien tietoisia kahdenvälisistä muuntokursseista, joita sovellettaisiin 1.1.1999 alkaen osallistuvien jäsenvaltioiden valuuttayksiköihin.

33 Kaiken lisäksi on virheellistä väittää, että osallistuvia jäsenvaltioita olisi perusteettomasti kohdeltu epäedullisesti euron käyttöönottoa edeltävinä vuosina tapahtuneiden merkittävien revalvaatioiden osalta. Asetuksissa N:o 2799/98 ja N:o 2800/98 ei ole estetty tasaustukien maksun jatkamista näiden vuosien aikana tapahtuneiden merkittävien revalvaatioiden johdosta. Lisäksi asetuksen N:o 2799/98 1 artiklan f alakohdassa olevassa merkittävän revalvaation määritelmässä ei ole sallittu ulkopuolisille jäsenvaltioille ennen ja jälkeen 1.1.1999 tapahtuneiden revalvaatioiden yhteenlaskua.

Yhteisöjen tuomioistuimen arviointi asiasta

34 Ensimmäinen kanneperuste on heti hylättävä niiltä osin kuin se perustuu perustamissopimuksen 39 artiklan rikkomiseen ja suhteellisuusperiaatteen loukkaamiseen, koska kantaja ei ole esittänyt perusteluja näiden väitteiden tueksi.

35 Näin ollen ensimmäisen kanneperusteen arvioimiseksi riittää perustamissopimuksen 40 artiklassa ilmaistun yhdenvertaisuusperiaatteen loukkaamista koskevan väitteen tutkiminen. Tällaisen loukkauksen tapahtuminen edellyttää, että euroon siirryttäessä havaittujen valuutan revalvaatioiden vaikutukset olisivat huomattavan erilaisia toisaalta osallistuvien ja toisaalta ulkopuolisten jäsenvaltioiden valuuttojen osalta, mistä seuraisi siis erilaisen kohtelun vaatimus.

36 Näiden vaikutusten vertailun edellyttäessä monitahoisen taloudellisen tilanteen arviointia on huomattava, että yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytännön mukaan yhteisön lainsäätäjällä on laaja harkintavalta ja että yhteisöjen tuomioistuin ei tällaisen toimivallan käytön lainmukaisuutta valvoessaan voi korvata toimivaltaisen viranomaisen arviointeja omilla arvioinneillaan, vaan sen on ainoastaan tutkittava sitä, onko toimielin toimivaltaansa käyttäessään tehnyt ilmeisen virheen tai käyttänyt väärin harkintavaltaansa taikka onko se ylittänyt selvästi harkintavaltansa rajat (ks. asia C-179/95, Espanja vastaan neuvosto, tuomio 5.10.1999, Kok. 1999, s. I-6475, 29 kohta).

37 Tässä tapauksessa kantaja ei kuitenkaan ole vedonnut harkintavallan väärinkäyttöön eikä se ole osoittanut neuvoston tehneen ilmeistä virhettä tai ylittäneen selvästi harkintavaltansa rajoja.

38 Ensinnäkin on selvää, kuten neuvosto on todennut asetuksen N:o 2800/98 kolmannessa perustelukappaleessa, että maatalouden muuntokurssin lakkauttamisella 1.1.1999 oli mahdollista olla sama vaikutus kuin merkittävällä revalvaatiolla ja tämän vuoksi oli perusteltua säätää mahdollisuudesta myöntää tasaustukea. Siirryttäessä vanhasta maatalousvaluuttajärjestelmästä uuteen oli syytä aluksi määrittää kaikkien kyseessä olevien valuuttojen osalta, oliko merkittävää revalvaatiota tapahtunut.

39 Toiseksi se, että yhteisön lainsäätäjä on säätänyt, että tasaustuen myöntämisestä sovelletaan maatalouden euromääräistä valuuttajärjestelmää koskevassa asetuksessa N:o 2799/98 annettuja sääntöjä, joihin sisältyi myös 2,6 prosentin merkittävän revalvaation marginaali, ei vaikuta epäloogiselta eikä ristiriitaiselta.

40 Tässä suhteessa tarkoitus rajoittaa liiallisten korvausten riskiä vähäisempien revalvaatioiden yhteydessä on mainittu asetuksen N:o 942/98, jolla kyseinen marginaali on otettu käyttöön, viidennessä perustelukappaleessa. Kantaja ei ole pystynyt näyttämään toteen, että tämän asetuksen antamisen tarkoituksena olisi ollut valuuttakeinottelun ehkäiseminen. Asetus N:o 942/98 tuli voimaan vasta 7.5.1998, ja sitä voitiin soveltaa vain 1.5.1998 jälkeen tapahtuneisiin merkittäviin revalvaatioihin, kun taas osallistuvien jäsenvaltioiden valuuttojen kahdenväliset pariteetit olivat tiedossa 3.5.1998 alkaen, ja tämän piti estää kaikki näiden valuuttojen vaihtokurssin kehitykseen liittyvät spekulaatiot kyseisestä päivästä lähtien.

41 Kantaja ei ole myöskään näyttänyt toteen, että neuvoston olisi pitänyt ottaa huomioon se, että osallistuvissa jäsenvaltioissa tapahtunut merkittävä revalvaatio, joka ei ylitä 2,6 prosentin kynnystä, ei enää myöhemmin voi olla tasaustuen perusteena.

42 Aluksi on todettava, että koska revalvaation määrä ei voi enää kasvaa osallistuvissa jäsenvaltioissa 1.1.1999 jälkeen, niin tasaustuen myöntämiseen oikeuttavia tapahtumiakaan ei enää voi olla. Seuraavaksi, kuten komissio korostaa kantajan kiistämättä sen kantaa tältä osin, asetuksen N:o 2799/98 1 artiklan f alakohdan mukaisessa merkittävän revalvaation määritelmässä on suljettu pois ulkopuolisten jäsenvaltioiden mahdollisuus laskea yhteen ennen 1.1.1999 ja sen jälkeen tapahtuneet merkittävät revalvaatiot 2,6 prosentin kynnyksen saavuttamiseksi. Lisäksi asetuksen N:o 2800/98 2 artiklan 2 kohdassa on sallittu tasaustuen vähentäminen tai peruuttaminen vuoden 1999 yhdeksän ensimmäisen kuukauden aikana tapahtuvan valuuttakurssien kehityksen perusteella.

43 Kaikki nämä seikat osoittavat, että 2,6 prosentin marginaalin yhdenmukainen soveltaminen asetuksessa N:o 2800/98 ei johdu osallistuvien ja ulkopuolisten jäsenvaltioiden tilanteiden ilmeisen virheellisestä arvioinnista.

44 Kolmanneksi asetuksella N:o 2800/98 ei vastoin kantajan väitettä ole vaikutettu osallistuvien jäsenvaltioiden mahdollisuuteen myöntää tasaustukia ennen euron käyttöönottoa tapahtuneiden revalvaatioiden johdosta.

45 Lopuksi on syytä kumota kantajan euron kehitystä suhteessa Yhdysvaltojen dollariin koskeva väite. Tämän väitteen perusteltavuus edellyttäisi, että yhteisen maatalouspolitiikan tavoitteena yhteisössä olisi taata maataloustulojen arvo suhteessa dollariin, mitä kantaja ei ole osoittanut.

46 Tästä seuraa, että kantaja ei ole näyttänyt toteen, että neuvosto olisi tehnyt ilmeisen virheen tai ylittänyt selvästi harkintavaltansa rajat asettaessaan asetuksen N:o 2800/98 2 artiklassa samat edellytykset tasaustuen myöntämiselle yhtäältä muuntokurssin, jolla euro muunnetaan osallistuvien jäsenvaltioiden kansalliseksi valuuttayksiköksi, ja toisaalta vaihtokurssin, jolla euro vaihdetaan ulkopuolisten jäsenvaltioiden kansalliseksi valuutaksi, revalvoituessa merkittävästi suhteessa 31.12.1998 voimassa olleeseen maatalouden muuntokurssiin.

47 Edellä esitetyn perusteella ensimmäinen kanneperuste on hylättävä.

Toinen ja kolmas kanneperuste

Asianosaisten väitteet ja niiden perustelut

48 Kanteensa toisessa kanneperusteessa Italian hallitus korostaa, että asetuksen N:o 2799/98 4 artiklan mukaiset tasausjärjestelmän yksityiskohtaiset säännöt, joihin asetuksen N:o 2800/98 2 artiklassa viitataan, näyttävät perusteettomasti johtavan tiettyjen tuotteiden epäedullisempaan kohteluun. Tämä koskee erityisesti kiinteämääräisen tulonmenetyksen laskentatapaa, josta on säädetty asetuksen N:o 2799/98 liitteen 1—3 kohdassa.

49 Kun niillä maatalouden tuotannonaloilla, jotka hyötyvät suorasta suojelusta erityisten yhteisten markkinajärjestelyiden yhteydessä, otetaan huomioon koko tuotanto, niin tuotannolle, jota koskee epäsuora tai mahdollinen tuki, otetaan huomioon ainoastaan tukitoimenpiteiden määrä. Lisäksi asetuksen N:o 2799/98 liitteen 2 kohdassa on tehty tasaustuet soveltumattomiksi näille viimeksi mainituille tuotannonaloille, koska interventioiden merkitystä ei arvioida sellaisenaan vaan suhteessa kyseisen tuotannonalan koko kansalliseen tuotantoon. Epäsuoran tuen tuotannonaloja syrjitään siis perusteettomasti.

50 Italian hallitus väittää siten, että asetuksen N:o 2799/98 4 artiklan 2 kohta ja liite sekä asetuksen N:o 2800/98 2 artikla ovat EY:n perustamissopimuksen 39 ja 40 artiklan vastaisia sekä loukkaavat yhdenvertaisen kohtelun periaatetta ja suhteellisuusperiaatetta. Näiden säädösten antamisessa on lisäksi rikottu olennaisia menettelymääräyksiä, koska perusteluvelvollisuutta ei ole noudatettu.

51 Kanteensa kolmannessa kanneperusteessa Italian hallitus asettaa kyseenalaiseksi asetuksen N:o 2799/98 5 artiklan, johon viitataan asetuksen N:o 2800/98 3 artiklassa ja jossa on varattu tasaustuen kannalta erityisen suosiollinen kohtelu tietyille tuotannonaloillle. Tälle kohtelun epäyhdenvertaisuudelle, joka johtaa Välimeren alueen viljelyn epäedullisempaan kohteluun, ei ole oikeudellista perustaa eikä pätevää perustelua. Asetuksen N:o 2799/98 viidennessä perustelukappaleessa ja asetuksen N:o 2800/98 neljännessä perustelukappaleessa olevia viittauksia tasaamiseen kyseisten tukien luonteeseen soveltuvien erityissääntöjen mukaisesti ei voida pitää riittävinä perusteluina.

52 Italian hallitus väittää näin ollen, että asetuksen N:o 2799/98 5 artikla ja asetuksen N:o 2800/98 3 artikla ovat EY:n perustamissopimuksen 39 ja 40 artiklan vastaisia sekä loukkaavat yhdenvertaisen kohtelun periaatetta ja suhteellisuusperiaatetta. Näiden säädösten antamisessa on lisäksi rikottu olennaisia menettelymääräyksiä ja käytetty harkintavaltaa väärin.

53 Neuvosto viittaa toisen ja kolmannen kanneperusteen osalta yhteisön lainsäätäjällä olevaan laajaan harkintavaltaan. Mitä tulee asetuksen N:o 2799/98 ja asetuksen N:o 2800/98 perusteluihin, se vetoaa yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytäntöön, jonka mukaan silloin, kun kyseessä ovat soveltamisalaltaan yleiset toimet, riittää, kun perusteluissa osoitetaan yhtäältä kokonaistilanne, joka johti toimen antamiseen, ja toisaalta ne yleiset tavoitteet, joihin toimella pyritään (asia 5/67, Beus, tuomio 13.3.1968, Kok. 1968, s. 125, 143).

54 Komissio muistuttaa, että toista kanneperustetta koskevat kantajan perustelut koskevat tarkasteltavina olevien säädösten väitettyä syrjivää luonnetta. Tältä osin komissio väittää, että kiinteämääräisen tulonmenetyksen laskemistavan valinnalla on vain säilytetty aikaisempi järjestelmä, joka on osoittanut toimivuutensa jo kauan sitten. Tämä järjestelmä perustuu eroihin tuotannonalojen välillä, sillä joillakin niistä markkinahinnat seuraavat läheisesti interventiohintoja, kun taas

toisilla aloilla interventiotoimenpiteiden vaikutus on paljon epäsuorempi ja ne vaikuttavat ainoastaan tuloihin, joita tuottajat saavat suoraan tietyistä toimenpiteistä.

55 Erityisesti viljan ja riisin, sokerijuurikkaan, maidon- ja maitotuotteiden sekä naudanlihan tuotannonaloilla eri yhteisten markkinajärjestelyjen mukaisilla tukitoimenpiteillä on suora vaikutus koko tuotannon hintoihin siten, että maatalousvaluutan vaihtelun aiheuttamat interventiohinnan muutokset heijastuvat koko tuotannonalan hintoihin. Sen sijaan toisilla tuotannonaloilla interventiotoimenpiteillä on vähäisempi vaikutus.

56 Kantaja ei ole esittänyt mitään seikkaa, joka osoittaisi kiinteämääräisen tulonmenetyksen laskentatavan syrjivät vaikutukset. Se ei näin ollen ole näyttänyt toteen sitä, että yhteisön lainsäätäjä olisi ylittänyt selvästi harkintavaltansa rajat eikä varsinkaan sitä, että se olisi käyttänyt harkintavaltaansa väärin.

57 Lisäksi asetuksen N:o 2799/98 neljännessä perustelukappaleessa on esitetty oikeuskäytännössä vahvistettujen vaatimusten mukaiset perustelut.

58 Kolmannen kanneperusteen osalta komissio huomauttaa, että yhteisön maatalouslainsäädännössä ei ole olemassa yksiselitteistä suoran tuen käsitettä. Se, että asetuksen N:o 2799/98 5 artiklassa tarkoitetut tuet muussa tarkoituksessa ja muita kysymyksiä koskevassa lainsäädännössä on rinnastettu tukiin, joita kyseinen säännös ei koske, ei merkitse sitä, että tuet olisivat luonteeltaan samanlaisia tai että niihin olisi sovellettava samoja maatalouden valuuttajärjestelmän sääntöjä.

59 Komissio huomauttaa lisäksi, ettei Italiassa tuoteta ainoastaan Välimeren alueelle tyypillisiä lajeja, vaan myös asetuksen N:o 2799/98 5 artiklassa tarkoitettuja tuotteita, kun taas kaikissa jäsenvaltioissa on muiden kuin 5 artiklassa tarkoitettujen tuotteiden tuotantoa. Jäsenvaltioiden välillä ei siten ole syrjintää.

60 Komission mukaan niiden tunnusmerkkien valinta, joiden perusteella voidaan erottaa asetuksen N:o 2799/98 5 artiklassa tarkoitetut tuet sen ulkopuolisista tuista, on tehty monimutkaisten arviointien ja yhteisen maatalouspolitiikan yhteydessä yhteisön toimielimille kuuluvien harkinnanvaraisten valintojen nojalla. Kantaja ei ole näyttänyt toteen, että toimielimet olisivat toimineet ilmeisen perusteettomasti tai epäloogisesti tai että ne olisivat käyttäneet harkintavaltaansa väärin.

Yhteisöjen tuomioistuimen arviointi asiasta

61 Näitä kahta kanneperustetta on tutkittava yhdessä ja ne on heti aluksi hylättävä siltä osin kuin ne perustuvat perustamissopimuksen 39 artiklan rikkomiseen ja harkintavallan väärinkäyttöön, koska kantaja ei ole esittänyt mitään perusteluja väitteidensä tueksi.

62 Näissä kanneperusteissa esitettyjen muiden väitteiden osalta on todettava, että yhteisön lainsäätäjällä on laaja harkintavalta päättäessään kullakin maatalouden tuotannonalalla toteutettavista tukitoimenpiteistä ja että yhteisöjen tuomioistuimen suorittaman näiden toimenpiteiden lainmukaisuuden valvonnan on siis pysyttävä tämän tuomion 36 kohdassa mainituissa rajoissa.

63 Sellaisen toimenpiteen perusteluvelvollisuudesta, jolla yhteisön lainsäätäjä on tehnyt tällaisia valintoja, on todettava, että vaikka pitää paikkansa, että perus-

teluissa on selkeästi ja yksiselitteisesti ilmaistava yhteisön toimielimen tekemän riidanalaisen toimenpiteen perustelut siten, että niille, joita toimenpide koskee, selviävät sen syyt ja että yhteisöjen tuomioistuin voi valvoa toimenpiteen laillisuuden, yhteisön toimielimen ei kuitenkaan tarvitse esittää kaikkia asiaan liittyviä tosiseikkoja ja oikeudellisia seikkoja koskevia yksityiskohtia. Erityisesti on niin, ettei perusteluissa voida edellyttää yksilöitävän niitä joskus hyvin lukuisia ja monitahoisia eri seikkoja, joiden perusteella asetus on annettu, eikä varsinkaan esitettävän enemmän tai vähemmän täydellistä arviota tilanteesta (ks. erityisesti asia C-372/96, Pontillo, tuomio 17.9.1998, Kok. 1998, s. I-5091, 36 kohta).

64 Perusteluvelvollisuuden noudattamista arvioitaessa on otettava huomioon päätöksen sanamuodon lisäksi myös asiayhteys ja kaikki kyseistä asiaa koskevat oikeussäännöt. Jos riitautetusta päätöksestä siis ilmenee, mihin tavoitteeseen toimielin pääasiallisesti pyrkii, on tarpeetonta vaatia erityisiä perusteluja jokaisesta sen tekemästä teknisestä valinnasta (C-122/94, komissio vastaan neuvosto, tuomio 29.2.1996, Kok. 1996, s. I-881, 29 kohta).

65 Tältä osin on korostettava, että yhteisön lainsäätäjä on asetuksen N:o 2799/98 neljännessä perustelukappaleessa arvioinut, että jos kyseessä on merkittävä revalvaatio, joka voi vaikuttaa muihin hintoihin ja määriin kuin suoriin tukiin, maataloustulot voivat tietyissä olosuhteissa laskea.

66 Yhteisön lainsäätäjä on kyseisen asetuksen viidennessä perustelukappaleessa katsonut myös, että merkittävien revalvaatioiden vaikutusta tiettyihin suoriin tukiin kansallisen valuutan tasolla olisi voitava tasata kyseisten tukien luonteeseen soveltuvien erityissääntöjen mukaisesti.

67 Näistä perusteluista käy ilmi, että yhteisön lainsäätäjä on pitänyt tarpeellisena ottaa käyttöön erilaiset tasausjärjestelmät niiden vaikutusten perusteella, joita revalvaatioilla voisi olla maataloustuloihin.

68 Kantaja ei ole näyttänyt toteen, että tämä arviointi, jonka tueksi komissio on esittänyt yksityiskohtaisen ja vakuuttavan selvityksen, olisi selvästi virheellinen.

69 Kuten julkisasiamies on korostanut antamansa ratkaisuehdotuksen 61 kohdassa, riidanalaiset säädökset muodostavat jatkeen aikaisemmalle asiaa koskevalle lainsäädännölle. Asetuksen N:o 2799/98 4 ja 5 artiklassa tarkoitettujen luokkien välinen erottelu on peräisin asetuksesta N:o 3813/92. Toisaalta asetuksen N:o 2799/98 4 artiklan ja liitteen mukaiset kiinteämääräisen tulonmenetyksen laskentatavat sisältyivät jo asetuksen N:o 724/97 4 ja 6 artiklaan sekä liitteeseen.

70 Kantaja ei ole näyttänyt toteen, että yhteisön lainsäätäjä olisi selvästi ylittänyt harkintavaltansa rajat, kun se vahvisti eroja tiettyjen tuoteluokkien välille tasaustukien järjestelmässä. Kantaja ei myöskään ole esittänyt todisteita siitä, että yhteydellä euron käyttöönottoon olisi voinut olla minkäänlaista vaikutusta aikaisemmin tehtyjen erojen perusteltavuuteen.

71 Tästä seuraa, että myös toinen ja kolmas kanneperuste on hylättävä.

Komission asetukset N:o 2808/98 ja N:o 2813/98

72 Kantajan mukaan asetusten N:o 2799/98 ja N:o 2800/98 lainvastaisuudesta seuraa myös asetusten N:o 2808/98 ja N:o 2813/98 lainvastaisuus.

73 Koska kaikki asetuksia N:o 2799/98 ja N:o 2800/98 vastaan esitetyt kanneperusteet on hylätty, kanne on hylättävä myös siltä osin kuin se koskee asetuksia N:o 2808/98 ja N:o 2813/98 ilman, että olisi tarpeen lausua sen tutkittavaksi ottamisen edellytyksistä näiden asetusten osalta.

74 Edellä esitetystä seuraa, että kanne on hylättävä kokonaisuudessaan.

Oikeudenkäyntikulut

75 Yhteisöjen tuomioistuimen työjärjestyksen 69 artiklan 2 kohdan mukaan asianosainen, joka häviää asian, velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut, jos vastapuoli on sitä vaatinut. Koska Italian tasavalta on hävinnyt asian, se on velvoitettava korvaamaan oikeudenkäyntikulut, koska komissio ja neuvosto ovat sitä vaatineet.

Näillä perusteilla

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN (viides jaosto)

on antanut seuraavan tuomiolauselman:

1) **Kanne hylätään.**

2) **Italian tasavalta velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut.**

La Pergola Wathelet Edward

Jann Sevón

Julistettiin Luxemburgissa 5 päivänä heinäkuuta 2001.

R. Grass A. La Pergola

kirjaaja viidennen jaoston puheenjohtaja